

**UCHWAŁA NR XXXVI/271/13
RADY MIEJSKIEJ W SKWIERZYNIE**

z dnia 21 marca 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013- 2018.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. jedn. Dz.U. z 2001 r. nr 142 poz.1591, z późn. zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493,z 2009 r. Nr 206 poz. 1589, z 2010 r. Nr 28 poz. 146, Nr 125 poz.842) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013- 2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Skwierzyny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Zofia Zawłocka

Załącznik
do uchwały nr XXXVI/271/13
Rady Miejskiej w Skwierzynie
z dnia 21 marca 2013 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Rozdział. I. Wstęp.

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, Przemoc kobiet w rodzinie, W- wa 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie 2005 r., s. 16–19].

Dotknięta nią rodzina przestaje być zdrowym, twórczym spoiwem budującym wartościową społeczność lokalną. Dokonywana w zaciszu domowym przemoc, jest tym groźniejsza dla kondycji rodziny im dłużej trwa i nie spotyka się z absolutną negacją i skutecznym powstrzymaniem. Jej przejawem może być przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna oraz ekonomiczna. Stosowana jest zarówno wobec rodziców, czy dziadków, jak i wobec małżonków, a także wobec dzieci czy rodzeństwa. Jest problemem trudnym do badania z wielu powodów, pośród których wstyd, niewiedza i bezradność ofiar są czynnikami dominującymi. Nadal zbyt często osoby, których dotyka to zjawisko natrafiają na niezrozumienie ze strony najbliższego otoczenia, rodziny czy środowiska lokalnego, nieefektywną i opieszłą pomoc, a przede wszystkim brak zdecydowanego, bezwarunkowego potępienia i braku akceptacji społecznej wobec stosujących przemoc.

Warunkami skutecznego działania jest objęcie kompleksową pomocą ofiary, zwłaszcza dzieci i młodzieży, w tym długofalowe oddziaływanie niwelujące głębokie urazy, pozwalające na pełnowartościowe uczestnictwo w życiu społecznym oraz skuteczne powstrzymanie sprawców i ich resocjalizację. Niezbędnymi elementami determinującymi powodzenie podjętych działań jest powszechna edukacja społeczeństwa, kompleksowa informacja i poradnictwo oraz realizacja zaplanowanych zadań w sposób zintegrowany i ciągły. Odbiorcami Programu są ofiary i sprawcy przemocy, pracownicy instytucji i służb pracujących z ofiarami i sprawcami oraz społeczność lokalna.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rozdział II. Rodzaje przemocy.

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, tj. popychanie, odpychanie, obzewładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie.

2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, tj. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, tj. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, itp.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, tj. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

5. Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad

rodziną z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Skwierzyna ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2013–2018. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Rozdział. III. Cele programu.

Celem programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Skwierzyna,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Skwierzyna,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Rozdział. IV. Założenia Programu.

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Rozdział. V. Program jest spójny z Programami:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- 2) Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy oraz Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2009-2014,
- 3) Gminną Strategią Polityki Społecznej na lata 2011- 2016,

- 4) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2013,
- 5) Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Skwierzynie na lata 2013-2015,
- 6) Lokalnym Programem Pomocy Społecznej na lata 2010-2013.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 182),
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

Rozdział VI. Zasoby Gminy w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin (psycholog, psychoterapeuta, radca prawny, specjalista d/s uzależnienia od alkoholu, terapeuta, specjalista d/s uzależnienia od środków psychoaktywnych).
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej, w nim również placówka opiekuńczo- wychowawcza wsparcia dziennego świetlica środowiskowa, Środowiskowy Dom Samopomocy, asystenci rodzinni;
 - b) Posterunek Policji;
 - c) Gminna Komisja d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - d) Zakłady Opieki Zdrowotnej- publiczne i niepubliczne;
 - e) Parafia;
 - f) szkoły;
 - g) organizacje pozarządowe;
 - h) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna;
 - i) Klub Abstynenta "Zdrój";
 - j) Zespół Interdyscyplinarny.

Rozdział VII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
2. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych;
3. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią;
4. Otwartość i chęć współpracy specjalistów;
5. Silne więzi rodzinne;
6. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu;

Rozdział VIII. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,

Rozdział IX. Realizacja celów Programu.

Cel 1.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy.

Działania:

1. Współpracujący w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
 - pracownicy socjalni,
 - przedstawiciele oświaty,
 - przedstawiciele policji,
 - kuratorzy sądowi,
 - przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - przedstawiciele organizacji pozarządowych,
 - przedstawiciele ochrony zdrowia,
2. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
3. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
5. Monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
6. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
7. Podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
8. Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
9. Udział w działaniach edukacyjno- informacyjnych.
10. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
 - propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy,
 - obalanie mitów na temat przemocy,
 - szkolenia na temat przemocy,
 - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
 - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
 - organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
 - dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
 - organizowanie konkurów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo- wychowawcze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny.

Cel 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia.
2. Udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego.
3. Udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy.

4. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.
5. Rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia „ „ „ Pomarańczowa Linia”.
6. Motywowanie do podjęcia terapii sprawców przemocy.
7. Opracowywanie i realizacja programów uzupełniających, profilaktycznych w ramach grantów rządowych, europejskich.
8. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy poprzez podejmowanie działań w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty".
9. Przygotowanie i zabezpieczenie bazy lokalowej dla osób doznających przemocy domowej- lokal interwencyjny.

Podmioty realizujące działanie:

- Burmistrz Skwierzyny,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat Policji w Skwierzynie,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział. X. Monitorowanie i Wskaźniki.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Bieżącą oceną Programu i jego procedur zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny. Poszczególne działania i procedury podlegać będą monitorowaniu, mającemu na celu stałą, poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe przypadki przemocy. Corocznie Program poddany zostanie ewaluacji dokonywanej na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych i mierzalnych wskaźników Programu. W ewaluacji poddane ocenie zostaną rezultaty uzyskane w wyniku porównania z następującymi wskaźnikami:

- liczba rodzin zarejestrowanych i zdiagnozowanych , jako środowiska zagrożone występowaniem zjawisk przemocy, w stosunku do ubiegłego roku,
- liczba wdrożeń „Niebieskiej Karty”,
- liczba rodzin, którym udzielono pomocy,
- główne przyczyny występowania przemocy,
- liczba rodzin i osób objętych terapią,
- liczba zarejestrowanych zjawisk przemocy,
- liczba interwencji kryzysowych, w tym liczba osób, którym udzielono zastępczego schronienia i innych form pomocy,
- liczba sprawców objętych programami korekcyjnymi,
- liczba szkoleń dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów- realizatorów Programu,
- liczba wdrożonych programów edukacyjnych,
- liczba kampanii informacyjnych w środowisku lokalnym

Sprawozdania sporządzane będą do 31 marca każdego roku.

Rozdział. XI. Sprawozdawczość.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

Rozdział. XII. Finansowanie.

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Skwierzyna, niektóre zadania również w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na dany rok kalendarzowy, dotacji i środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.